

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Факультет політичних наук
Кафедра журналістики

**Кваліфікаційна робота
на здобуття ступеня бакалавра**

**ВИСВІТЛЕННЯ В ЗМІ ТЕМИ ПРАВ ЛЮДИНИ У ПЕРІОД
ВОЄННОГО СТАНУ**

Виконала: студентка IV курсу,
група 448з, 061 «Журналістика»
Добровольська Софія Олегівна

Керівник: канд. філол. наук, доцент
Мірошніченко Павло Васильович

Рецензент: канд. філол. наук, доцент
Лебединцева Наталія Михайлівна

Миколаїв - 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВ ЛЮДИНИ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	6
1.1 Зміни у журналістиці на період воєнного стану.....	6
1.2. Права людини у мирний період та сьогодні.....	12
РОЗДІЛ 2. ПРАВА ЛЮДИНИ У ВОЄННИЙ СТАН В 21 СТОЛІТТІ	
2.1. Життя до та після: права і свободи громадянина у період воєнного стану.....	21
2.2. Воєнний стан у журналістиці: які зміни відбулися?.....	23
2.3. Як захистити свої права під час воєнного стану?.....	25
2.4. Психологічний стан кожного українця.....	28
2.5. Що робити якщо Ви втратили дім?.....	32
2.6. Правила в журналістиці для оприлюднення жорстокості російської армії.....	35
2.7. Жорстокі фото/відео загиблих людей: чи гуманно зі сторони етики робити такі публікації?.....	38
2.8. Особисті почуття: 24 лютого 4:30 ранку.....	40
2.9. Як українці “адаптувалися” до війни?	41
2.10. Нас не перемогти? Об’єднаність українців.....	44
ВИСНОВКИ	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	49
ДОДАТКИ	52

ВСТУП

Вплив журналістики в Україні швидко виріс разом із початком жахливих подій (захоплення Донбасу, та окупація Криму), великим поштовхом стало повномасштабне вторгнення на територію країни. Україна знаходиться у статусі неоголошеної війни майже 10 років, але останній рік, такий як, 2022, – став вирішальним із початком загрози з боку Росії всій території країни. Так і почалася неоголошена війна в нашій країні. 6 703 випадки вбивств і 10 480 випадків поранення мирних людей в Україні внаслідок неоголошеної війни, такі дані подало Управління верховного комісара ООН із прав людини. Дані зазначені від 24 лютого до 6 грудня. Але потрібно також мати на увазі, що це не є точною цифрою, адже ще тривають інтенсивні бойові дії, і тому подати достовірну інформацію щодо загиблих на жаль неможливо. 15 тисяч загиблих це втрати української армії у війні, яку розв'язала Росія. За словами радника ОПУ Михайла Подоляка.

«Журналістику Томас Карлайл колись назвав «четвертою владою». Основний вплив на думку населення відбувається телеканали, інтернет-видання та газети, які мають найбільший рейтинг («1+1», «Інтер», «Українська правда», «ICTV» і т. д.), адже на цих телеканалах та газетах, висвітлюють частіше всього новини України та вони мають велику прихильність у людей. Але з початку вторгнення окупанта на територію України, всі телеканали об'єдналися в один телемарафон “Єдині новини” задля більшого й оперативнішого надходження новин до громадян країни. Перший випуск телемарафону відбувся 24 лютого. Контент подають три головних медіахолдинги «1+1», «Starling Media», «Inter Media Group», а також Дирекція телерадіопрограм Верховної Ради України.

Мета вторгнення “демілітаризація та денацифікація України”, по словам президента Росії, після вторгнення на територію нашої країни почалися ракетні удари та російські війська нахабно вдерлися на простір поблизу Харкова, Сум,

Херсона та Чернігова. Війська заходили із різних сторін Росії, Білорусії та тимчасово окупованого Криму. Білорусь надала свої території для розміщення техніки та атак на Україну, тому вона неоголошено веде війну разом з Росією. Також із прикордонних частин Білорусії завдаються ракетні удари на територію України, вильоти окупантської авіації, відбувається переміщення війська та його докомплектування. Росія зустріла сильніший опір, ніж очікувала, що призвело до матеріально-технічних проблем для її військ, брак палива, боєприпасів та продовольств, а також нестача бойового духу нападників, такі висновки зробила західна розвідка. Також майже з перших днів війни з Україною об'єдналися країни світу та ввели санкції проти Росії, це стало несподіваним ударом для країни-агресора» [2].

З початку повномасштабного вторгнення українці відчули страх та певні обмеження щодо пересувань країною, виїздом за кордон та інші.

Мета роботи – визначити особливості донесення інформації про права людини в українських ЗМІ в період воєнного стану.

Відтак робота передбачає виконання наступних **завдань**:

1. Встановити перелік/ низку прав людини, інформація про які найчастіше потрапляє в поле зору мас-медіа.
2. Проаналізувати медійні матеріали про права людини з позиції дотримання професійних журналістських стандартів.
3. Визначити рівень/ ступінь відповідності журналістських матеріалів про права людини етичним принципам і нормам.

Об'єктом дослідження журналістські матеріали про права людини.

Предмет дослідження: специфіка подання інформації про права людини.

Хронологічні рамки дослідження охоплюють період з 24 лютого 2022 р. до травня 2023р.

Наукове та практичне значення роботи. Дослідження/ проєкт є однією зі спроб систематизувати емпіричну масмедійну інформацію про права людини під час гострої фази війни, що є вкрай важливим етапом науково-теоретичної роботи у сферах правозахисту, адвокаційної журналістики. Також результати дослідження стануть у пригоді практичним журналістам, студентам факультетів журналістики в опануванні правових норм, правил і стандартів професії й етики.

Структура роботи. Робота складається з двох розділів, висновків, переліку використаних джерел та додатків. У першій частині: 1. Сконденсована інформація про базові права та свободи людини, які законно обмежує держава в умовах війни; 2. Обмеження в роботі журналістів під час війни (законодавчі норми та вимоги). Нові правила оприлюднення інформації. 3. Інформація про права традиційних конфліктно-вразливих груп населення, але основна увага в умовах війни присвячується групі ВПО. Говоримо про правила роботи з цією темою, адже на прикладі ВПО бачимо, як порушуються базові права людини, зокрема право на життя.. 4. Етика: є мова ворожнечі чи ні в матеріалах ЗМІ. Власне, вся ця частина повинна супроводжуватися прикладами реальних журналістських матеріалів конкретного ЗМІ, поданого в об'єкті. У другому розділі власні матеріали на тему дослідження. У додатках містяться матеріали, які є частиною практичних робіт.

РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ЖУРНАЛІСТІВ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

1.1 Зміни у журналістиці на період воєнного стану. Правила оприлюднення інформації

Журналістика зазнала деяких змін стосовно оприлюднення матеріалів про війну на території країни, після запровадження воєнного стану в нашій країні. Так як 24 лютого було запроваджено військовий стан, під час якого всі повинні дотримуватися певних правил, журналістика не є виключенням.

Додаток 2 до цього наказу містить Перелік інформації яка може негативно вплинути на хід війни та надати деяку перевагу ворогу.

Тут ми маємо інформацію, яка включає:

- Назви військових частин та інших військових об'єктів у районах виконання бойових завдань.
- Географічні координати місць їх розташування.
- Чисельність особового складу військових частин (підрозділів).
- Кількість озброєння та бойової техніки, матеріально-технічних засобів, їх стан та місця зберігання.
- Описи, зображення та умовні позначки, що ідентифікують або можуть ідентифікувати об'єкти.
- Інформація щодо операцій (бойових дій), які проводяться або плануються.
- Інформація щодо системи охорони та оборони військових об'єктів та засобів захисту особового складу, озброєння та військової техніки, які використовуються (крім тих, які видимі або очевидно виражені).
- Порядок залучення сил та засобів до виконання бойових (спеціальних) завдань.

- Інформація про збір розвідувальних даних (способи, методи, сили та засоби, що залучаються).
- Інформація про переміщення та розгортання своїх військ (найменування, кількість, місця, райони, маршрути руху).
- Інформація про військові частини (підрозділи), форми, методи, тактику їх дій та способи застосування за призначенням.
- Інформація про проведення унікальних операцій із зазначенням прийомів та способів, що використовувалися.

Тому варто корегуватися Конституцією України, а також тільки після заяв офіційних джерел, висвітлювати події які можуть привести до летальних наслідків, такі джерела: Державна служба з надзвичайних ситуацій, місцевих органів влади, військового-цивільних адміністрацій, тощо.

Період воєнного стану суттєво впливає на журналістику та правила оприлюднення інформації.

Основні зміни в цьому контексті описані нижче:

1. Обмеження свободи слова. У період воєнного стану держава може обмежувати свободу слова для забезпечення національної безпеки та запобігання поширенню інформації, яка може нашкодити оборонному потенціалу країни. Журналісти повинні бути дуже уважні при оприлюдненні новини, щоб не порушувати закони та не пошкодити національну безпеку.
2. Зміна тематики. У період воєнного стану тематика новин змінюється. Журналісти повинні більше уваги приділяти питанням безпеки та оборони, військовим операціям, діям правоохоронних органів, допомозі потерпілим тощо.
3. Заборона на оприлюднення певної інформації. У період воєнного стану держава може заборонити оприлюднення первної інформації, яка може

нашкодити національній безпеці. Журналісти повинні дотримуватися цих обмежень та не оприлюднювати інформацію, яка може нашкодити країні.

4. Підвищена відповідальність за помилки. У період воєнного стану журналісти повинні бути дуже уважні при оприлюдненні новин та не допускати помилок. Помилки можуть мати серйозні наслідки для країни та її громадян, тому журналісти повинні бути готові до підвищеної відповідальності за свої дії.

З початком вторгнення окупантів воєнна цензура з кожним днем набуває нового сенсу та мети. Воєнна цензура, насамперед, пов'язана із вимогою безпеки країни, все заради недопущення розголошення інформації, яку ворог може використати на свою користь, а також недопущення паніки через населення, саме тому не варто ЗМІ нехтувати заборонами.

Воєнна цензура - це система обмежень і контролю над інформацією, що поширюється під час воєнного стану або конфлікту. Зазвичай вона передбачає обмеження деяких конституційних прав і свобод людини і громадянина з метою забезпечення безпеки та уникнення розголосу військових планів, тактик та інших важливих даних, що можуть нанести шкоду національній безпеці.

Україна, використовуючи Конституцію та Закон про інформацію, визнає принципи свободи слова та незалежності журналістів. Однак під час воєнного стану можуть бути введені тимчасові обмеження з метою забезпечення безпеки. Ці обмеження повинні бути часово обмеженими і відповідати конституційним принципам. Воєнна цензура передбачає заборону втручання у професійну діяльність журналістів, контроль за змістом поширюваної інформації з метою маніпуляції нею, приховування суспільно необхідної інформації, заборону на висвітлення певних тем або осіб та обмеження критики владних структур.

Застосування воєнної цензури пов'язане з необхідністю забезпечення безпеки та недопущення розголосу, що може нашкодити воєнним операціям та національній безпеці країни.

Після ранку 24 лютого на журналістів поклатася велика відповідальність перед країною, так як населенню потрібно підносити швидко, чітко та правдиво інформацію по ситуації в країні та світі. З одного боку журналістські стандарти нічим не відрізняються від стандартів мирного часу. Але з іншого боку, саме через війну журналісти та редакції мають посилювати свою пильність щодо достовірності та точності, швидко подавати інформацію.

Була спільна заява Міністерства оборони України, Медіаруху та Міністерства культури та інформаційної політики, в якій стверджується, що для забезпечення безпеки та дотримання необхідних умов журналісти можуть збирати інформацію на місцях подій після обстрілів. Заява також дозволяє оприлюднювати фото та відео, зроблені представниками ЗМІ та журналістами, щодо подій на місці бойових дій, протягом 13 годин для військових об'єктів і через 4 години для цивільних об'єктів.

Рада національної безпеки та оборони прийняла рішення щодо нейтралізації загроз інформаційній безпеці держави та реалізації єдиної інформаційної політики в умовах воєнного стану 19 березня.

1 квітня був ухвалений закон України, яким вносяться зміни до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за несанкціоноване розповсюдження інформації про засоби протидії агресії Росії. Цей закон передбачає кримінальну відповідальність за поширення забороненої інформації, яка може завдати шкоди державі.

2 серпня набув чинності закон України "Про надання додаткових гарантій захисту журналістам, які працюють у районах ведення бойових дій". Цим

законом передбачено, що власники телеканалів та газет зобов'язані забезпечувати своїх працівників засобами захисту і медичними аптечками.

Бувають випадки розширення можливостей, а не тільки обмеження. 24 березня Національне агенство України з питань державної служби у відповіді на лист Державної екологічної інспекції України офіційно дозволила держслужбовцям (серед яких є і медійники) вживати фразу “русский военный корабль, иди на х*й”.

З огляду на поширення великої кількості телеграм-каналів та інформаційних ресурсів у соціальних мережах, відбуваються наступні порушення: будь хто став свідком страшної події, може зробити її загальновідомою, та поширити на досить великі кола читачів, можливо також на людей зі слабкою психікою. З огляду на вимоги національної безпеки держави та її громадян, небібно внести уточнення у вищезазначені закони. Пабліки в соціальних мережах часто виграють на актуальних тематиках для громадян, тим самим отримують для себе матеріальну вигоду, але зовсім не думаючи про наслідки для інших людей. Великою проблемою в цьому є те, що за такими пабліками не має ніякого інформаційного контролю, та відповідальності за його поширення, хоча зміст даних публікацій може загрожувати напряму військовим чи цивільним особам.

Важливо звернути увагу на акредитацію журналістів під час воєнного стану. Акредитація журналіста передусім означає отримання дозволу на роботу в конкретному місці подій, доступ до якого повинен бути узгоджений з владними органами. Наприклад, журналіст не може потрапити на засідання Верховної Ради України без попередньої акредитації (пункт 10 Положення про акредитацію журналістів і технічних працівників засобів масової інформації при Верховній Раді України). Процес акредитації нового скликання ВРУ проводить прес-служба. У період війни акредитація стає набагато важливішою,

ніж у мирний час, оскільки витік інформації може коштувати життя громадянам і військовим на передовій, тому держава повинна контролювати і бути пильною. Журналістам, які працюють у гарячих точках, таких як зони бойових дій, щойно деокупованих територій і військових об'єктів, потрібні правила, які гарантують їх власну безпеку та безпеку військових.

Саме з цих причин був виданий Наказ Головнокомандувача Збройних Сил України від 04.03.2022 №73 "Про організацію взаємодії між Збройними Силами України, іншими складовими сил оборони та представниками ЗМІ на час дії правового режиму воєнного стану".

Стаття 34 Конституції України, яка надає право кожному вільно збирати, зберігати, використовувати та поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб. Однак ці права не конкретні. Щоб запобігати заворушенням чи злочинам, вони можуть обмежуватися законом заради національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку. Є й інші підстави: для охорони здоров'я населення, захисту репутації або прав інших людей, щоб запобігти розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя. [7].

1.2 Права людини у мирний період та сьогодення

Почнемо з того, що права людини в будь який час важливі та варті уваги. Права людини – комплекс свобод і юридичних можливостей, обумовлених існуванням людини в суспільстві.

Зміст права, щоб скоординувати свободу кремої людини зі свободою інших членів суспільства, та при цьому отримуватися принципу рівності. Встановлені заборони й обмеження повинні бути правильними з погляду гаантій свободи, і як далі справедливим.

Права людини є невід'ємною частиною сучасного світу, як у мирний період, так і в період конфліктів та війн. У мирний період права людини є гарантованими законами та міжнародними угодами, а їх захист здійснюється державою та різними організаціями.

Права людини актуальні та є невід'ємною частиною сучасного світу, незалежно, зараз мирний час чи період конфліктів та війн.

Основні права людини у мирний період включають:

1. Право на життя. Кожна людина має право на життя, яке гарантується законами та міжнародними конвенціями.
2. Право на свободу виразу думки та інформації. Кожна людина має право вільно висловлювати свою думку та отримувати та поширювати інформацію.
3. Право на свободу віросповідання. Кожна людина має право на свободу віросповідання та на вільний доступ до релігійних матеріалів та практик.
4. Право на свободу від дискримінації. Кожна людина має право на рівність перед законом та на свободу від будь-якої форми дискримінації.
5. Право на соціальну захищеність. Кожна людина має право на доступ до освіти, медичної допомоги та соціального захисту.

У світі продовжуються конфлікти та порушення прав людини тому на сьогодні права людини залишаються актуальними та важливими. Активісти та громадські організації борються за права людини, тому їх захист – це відповідальність держави також. Міжнародні організації, такі як ООН та Європейський суд з прав людини займаються боротьбою та захистом прав.

1. Згідно зі статтею 8, воєнне командування спільно з військовими адміністраціями на територіях, де введено воєнний стан, може здійснювати такі заходи в рамках правового режиму воєнного стану:
2. Встановлювати особливий режим роботи і посилювати охорону об'єктів критичної інфраструктури, які безпосередньо забезпечують життєдіяльність населення.
3. Встановлювати трудову повинність для працездатних осіб, які не залучені до роботи в оборонній сфері, сфері захисту критичної інфраструктури, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, спричинених вторгненням. Такі особи можуть бути безпосередньо залучені до виконання суспільно корисних робіт, пов'язаних з потребами Збройних Сил України, інших військових формувань та інших завдань. Залучені працівники зберігають своє попереднє робоче місце протягом виконання таких робіт. Порядок залучення працездатних осіб визначається Кабінетом Міністрів України.
4. Змінювати режим роботи підприємств, використання потужностей, ресурсів, установ і організацій, а також вносити зміни в виробничу діяльність та умови праці відповідно до законодавства про працю.
5. Якщо діяльність політичних партій громадських об'єднань, якщо вони спрямовані на ліквідацію незалежності України, зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, загроза її безпеці, відбувається заборона діяльності таких партій;
6. Для потреб держави в умовах правового режиму воєнного стану можливе примусове відчуження майна, яке належить комунальній або приватній власності.

7. Встановлювати комендантську годину та спеціальний режим світломаскування. Всі ці заходи визначаються Кабінетом Міністрів України.
8. Кабінетом Міністрів України також встановлюється особливий режим в'їзду і виїзду, обмеження пересування громадян, іноземців та осіб без громадянства, а також обмеження руху транспортних засобів.
9. Кабінетом Міністрів України встановлюється перевірка документів осіб, а також, при необхідності, огляд речей, транспортних засобів, багажу, житла громадян, службових приміщень, з винятком обмежень, встановлених Конституцією України.
10. Забороняється проведення мирних зборів, мітингів, походів і демонстрацій.
11. Для фізичних та юридичних осіб військово-квартирну повинність з розквартирування військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу правоохоронних органів, особового складу служби цивільного захисту, евакуйованого населення та розміщення військових частин, підрозділів і установ;
12. Встановлювати порядок використання фонду захисних споруд цивільного захисту;
13. У разі виникнення або загрози виникнення надзвичайної ситуації проводити евакуацію населення, а також із зон збройних конфліктів;
14. У разі виникнення загрози пошкодження або знищення матеріальних та культурних цінностей, проводити евакуацію;
15. Кабінетом Міністрів України може бути встановлена заборона або обмеження щодо вибору місця перебування чи проживання осіб на території, де діє воєнний стан.

16. Кабінетом Міністрів України регулюється робота постачальників електронних комунікаційних мереж або послуг, видавництв, телерадіоорганізацій і закладів культури та ЗМІ. Крім того, для проведення роз'яснювальної роботи серед військ і населення може використовуватися місцева радіостанція та телевізійні центри.
17. Виконується вилучення електронного комунального обладнання, комп'ютерів та, за необхідності, інших технічних засобів зв'язку у підприємств, установ та організацій усіх форм власності.
18. Кабінетом Міністрів України може бути встановлена заборона торгівлі зброєю, сильнодіючими хімічними та отруйними речовинами, а також алкогольними напоями.
19. Підприємства, що виробляють наркотичні засоби, психотропні речовини та інші сильнодіючі речовини, підлягають особливому режиму, перелік якого визначається Кабінетом Міністрів України.
20. Здійснюється вилучення навчальної та бойової техніки, вибухових, радіоактивних речовин і матеріалів, сильнодіючих хімічних та отруйних речовин у підприємств, установ і організацій.

При необхідності забезпечується належне постачання населення основними продовольчими та непродовольчими товарами.

Застосовуються додаткові заходи для посилення охорони державної таємниці. У разі загрози або нападу на Україну, громадян іноземних держав може бути примусово переселено. Якщо на територіях, де тривають бойові дії, знаходяться затримані особи, які перебувають у тимчасових триманнях, підозрювані або обвинувачені особи, що знаходяться під вартою, здійснюється обов'язкова евакуація до відповідних установ, розташованих у безпечних місцевостях. Також

проводяться інші заходи, передбачені нормами міжнародного гуманітарного права.

Необхідно відзначити, що влада в певних обмежує права та можливості пересування громадян по території країни з метою забезпечення їх безпеки та протидії загрозам з боку РФ. Однак необхідно пам'ятати, що є права, які ні в якому разі не можуть бути порушеними. Перш за все, це право людини на життя, закріплене Конституцією України та міжнародними правовими документами. Жодна людина не може бути позбавлена права на життя.

Крім того, в умовах воєнного стану не можуть бути порушені наступні права:

- Право на рівність і повагу до гідності особи;
- Право на особисту недоторканість;
- Право на укладання шлюбу;
- Право на громадянство;
- Право на справедливий суд, юридичну допомогу та захист;
- Право на житло.

Та нажаль, як можна побачити в період війни практично беззахисним є саме право на життя. Вбивства, тілесні ушкодження, катування, викрадення людей, дітей на захоплених територіях все це є прямим порушенням прав людини на життя, так і прав гідності і недоторканності. Також відбуваються обмеження в доступі до медицини так і завдання шкоди внаслідок травмування, все це порушення прав людини на охорону здоров'я.

Порушенням прав людини вважається також, якщо вона втратила своє житло внаслідок військових дій та була вимушена покинути свою домівку.

Права дітей можуть бути не захищені, розлічені з батьками, втрата доступу до освіти, медицини.

Конституція України гарантує, що права людини є невідчужуваними та непорушними. Право на життя, заборона катувань тощо, - права людини, що мають ранг так званих абсолютних прав. Тобто, навіть при умові надзвичайного та воєнного стану, жодних відступів та обмежень у здійсненні цих прав не має бути. Обмеженню за статтею 64 Конституції України підлягає право на судовий захист. Здійснення деяких прав людини може бути обмежено, зокрема: таємниця листування, недоторканість житла, організація мітингів, свобода думки і слова, право на освіту тощо, все це може загрожувати безпеці країни. Проте з такими обмеженнями потрібно бути обережним, тому що не може мати свом наслідком вилучення у людини самої сутності цього права. А сутністю цього права є людська гідність та свобода.

«Справа про посилений соціальний захист військовослужбовців» це коротка назва, рішення у справі КСУ є надзвичайно актуальним у контексті захисту прав людини. Не дивлячись на реалії, у ньому було захищено право військовослужбовців ЗСУ та інших військових формувань. У ньому, дивлячись на реалії, пов'язані зі збройною агресією РФ проти України, було захищено право військовослужбовців ЗСУ та інших військових формувань. Підтрима високого рівня обороноздатності це є найвищим державним інтересом.

РОЗДІЛ 2. ПРАВА ЛЮДИНИ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ В 21 СТ.

2.1 Життя до та після: права і свободи громадянина у період воєнного стану

24 лютого життя українців кардинально змінилися. Країна перейшла у режим воєнного стану, у якому суттєво змінюються деякі права людини. Студенти ЧНУ імені Петра Могили, окрім навчання, займаються активним громадським життям, коли розглядають та вирішують різні актуальні проблеми, зокрема зараз нас хвилює ряд питань: які ми маємо право та як себе захистити?

Що ж таке воєнний стан та які передбачені зміни в правах і свободах людини? Воєнний стан – це особливий правовий режим, який запроваджується в Україні або в окремих її місцевостях у випадку збройної агресії, загрози нападу, порушення територіальної цілісності країни.

У зв'язку з введенням тимчасового воєнного стану на території України, можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, які передбачені Конституцією України.

Введені такі обмеження прав і свобод: комендантська година, повний контроль над засобами зв'язку, введення трудової повинності.

Так, до робіт можуть бути залучені виключно працездатні особи віком від 16 років, які не мають обмежень за станом здоров'я до роботи в умовах воєнного стану, а саме: безробітні та інші незайняті особи; працівники функціонуючих в умовах воєнного стану підприємств (за погодженням з їх керівниками); особи, зайняті в особистому сільському господарстві; студенти вищих ЗВО, учні та слухачі професійно-технічних навчальних закладів; особи, які забезпечують себе роботою самостійно; перевірка документів та огляд речей, **військово-квартирна повинність**, осіб рядового й начальницького складу правоохоронних органів, особового складу служби цивільного захисту, евакуйованого

населення та розміщення військових частин, підрозділів і установ; примусове **переселення**, якщо виникає загроза життю або здоров'ю, а також матеріальних і культурних цінностей, якщо виникає загроза їх пошкодження або знищення, згідно з переліком, що затверджується Кабінетом Міністрів України; обмеження вибору місця проживання, примусове відчуження майна, особливий режим роботи важливих об'єктів економіки, особливий режим в'їзду – виїзду, особливий контроль над призовниками та військовозобов'язаними, обмеження свободи пересування, вилучення майна держпідприємств, заборона торгівлі зброєю, алкоголем.

Під час дії правового режиму воєнного стану уповноважені органи мають право забороняти проведення мирних зборів, мітингів, походів і демонстрацій, інших масових заходів, а також та право регулювати роботу постачальників електронних комунікаційних мереж або послуг, поліграфічних підприємств, видавництв, телерадіоорганізацій, телерадіоцентрів та інших підприємств, установ, організацій і закладів культури та засобів масової інформації та забороняти передачу інформації через комп'ютерні мережі.

У сьогоднішніх реаліях важко уявити, що колись ми вільно пересувалися та подорожували в будь яку точку країни, гучно святкували дні народження рідних та друзів, відчували безпеку коли бачили літак в небі і з захватом розглядали його, це ніби інше життя, інші ми... Зараз пишеться історія, історія українців, наша сила та свобода виборюється кожного дня, кожную хвилину, та ми обов'язково переможемо.

У всіх українців життя розділилось на до та після, і важливо швидко адаптуватися до теперішніх змін у світі і тому варто знати свої права та свободи.

Посилання на опублікований матеріал: <https://chmnu.edu.ua/studenti-chnu-imeni-petra-mogili-na-varti-sotsialnih-pitan-zhittya-do-ta-pislya-prava-i-svobodi-gromadyanina-v-period-voyennogo-stanu/>

2.2 Воєнний стан у журналістиці: які зміни відбулися?

24.02.2022 рік. Повномасштабне вторгнення російської федерації на територію України. Всі гілки закону почали працювати за іншими правилами, журналістика не виключення. Напевно, найпершими хто звітує та повідомляє народ та світ про події, які розпочалися – це журналісти.

На плечі журналістів лягла велика відповідальність, так як працівникам пера потрібно оперативно за дуже короткий час обробити та донести інформацію до населення, що і є прямим обов'язком журналіста.

З найпершим із чим зіштовхнулися журналісти це обмеження доступу до інформації, а особливо на місцях трагедій та в зоні бойових дій.

Насамперед, поширення інформації про сили та засоби оборони країни, така інформація є обмеженою. “Наказ головнокомандувача Збройних сил України від 03.03.2022 №73 “Про організацію взаємодії між Збройними силами України, іншими складовими сил оборони та представниками засобів масової

інформації на час дії правового режиму воєнного стану” визначає перелік інформації, яка обмежується до оприлюднення.

“Додаток 2 до цього наказу містить Перелік інформації яка може негативно вплинути на хід війни та надати деяку перевагу ворогу.

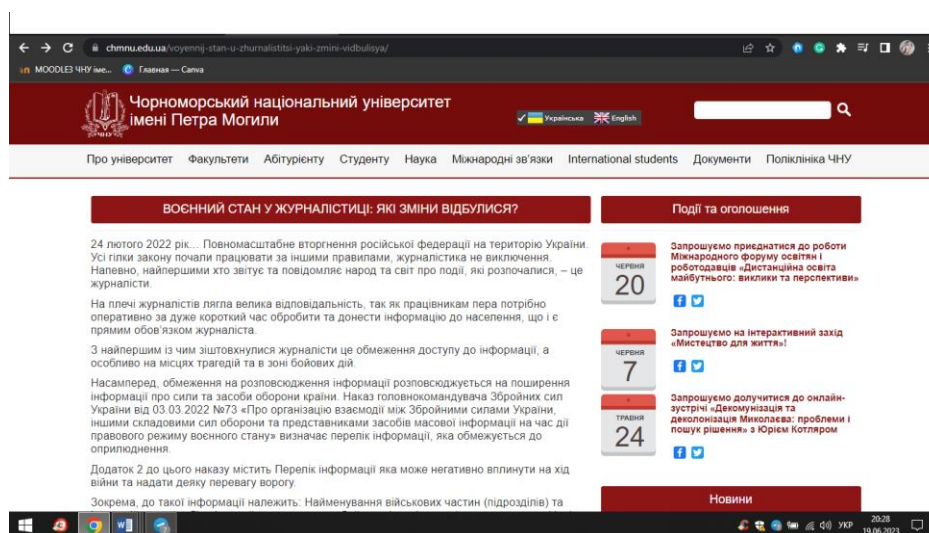
Зокрема, до такої інформації належить: Найменування військових частин (підрозділів) та інших військових об’єктів в районах виконання бойових (спеціальних) завдань, географічні координати місць їх розташування, чисельність особового складу військових частин (підрозділів), кількість озброєння та бойової техніки, матеріально-технічних засобів, їх стан та місця зберігання, описи, зображення та умовні позначки, які ідентифікують або можуть ідентифікувати об’єкти, інформація щодо операцій (бойових дій), які проводяться або плануються, інформація щодо системи охорони та оборони військових об’єктів та засобів захисту особового складу, озброєння та військової техніки, які використовуються (крім тих, які видимі або очевидно виражені), і т.д..” [7].

Тому журналістам варто корегуватися Конституцією України, а також висвітлювати події які можуть привести до летальних наслідків, тільки після заяв офіційних джерел: Державна служба з надзвичайних ситуацій, місцевих органів влади, військового-цивільних адміністрацій, тощо.

Закон України від 1 серпня 2022 року “Про надання додаткових гарантій захисту журналістам, які працюють у районах ведення воєнних дій”. Роботодавець зобов’язаний забезпечити своїх працівників засобами захисту від уражень вогнепальної зброї, осколкових уражень, а також медичними аптечками. Крім того, закон передбачає обов’язкове страхування журналістів коштами роботодавця на випадок поранень від час висвітлення перебігу війни та подій на окупованих територіях.

Як висновок, журналісти працювали та працюють в дуже напружених та гарячих точках. Та в деяких моментах є обмеження у висвітленні та у допуску до інформації, все задля контролю подачі інформації та збереження безпеки країни. Тому журналісту варто керуватися Конституцією України та журналістською етикою, з питань висвітлення подій в зоні бойових дій та надзвичайних ситуаціях.

Посилання на опублікований матеріал: <https://chmnu.edu.ua/voynennij-stan-u-zhurnalistitsi-yaki-zmini-vidbulisya/>

2.3 Як захистити свої права під час воєнного стану? Коротка інструкція з прав людини

Обмеження прав людини під час воєнного стану є нормою. Так як обмеження відбуваються на законодавчому рівні та з розумінням захисту населення при військових діях.

Право на життя – найголовніше право, яке може бути порушене чи обмежене. Це закріплене Конституцією України та міжнародними правовими документами.

Не можуть бути порушенні в умовах війни наступні права: право на житло, право на укладання шлюбу, право на особисту недоторканність, право на громадянство, права на рівність та повагу до гідності особи, право на справедливий суд, юридичну допомогу та захист.

Беззахисним в умовах війни є право на життя. Вбивства, тілесні ушкодження, викрадення людей і примусове вивезення з території, катування, згвалтування та інші форми насильства. Це все є прямим порушенням, як права на життя, так і права на недоторканість та гідність. Порушуються права і на здоров'я – це як неможливість доступу до медицини, так і завдання шкоди в наслідок травмування та інше.

Тому як захистити себе в таких ситуаціях? Ще досконало невідомо та механізм захисту прав на життя потребує доопрацювань та покращень. Загальний коментар який 30 жовтня 2018 року ухвалив Комітет з прав людини ООН Міжнародний пакт про політичні та громадянські права, де проблеми які пов'язані із захистом прав людини на життя намагаються розв'язати. Але багато питань залишаються відкритими, навіть після прийняття такого важливого акта.

Право кожного на життя охороняється законом – це зазначено у статті Конвенції про захист прав людини. Це право може бути порушене тільки у разі здійснення злочина людиною, та суд виніс покарання за законом.

В умовах воєнного конфлікту є особливі зобов'язання держави стосовно захисту прав на життя:

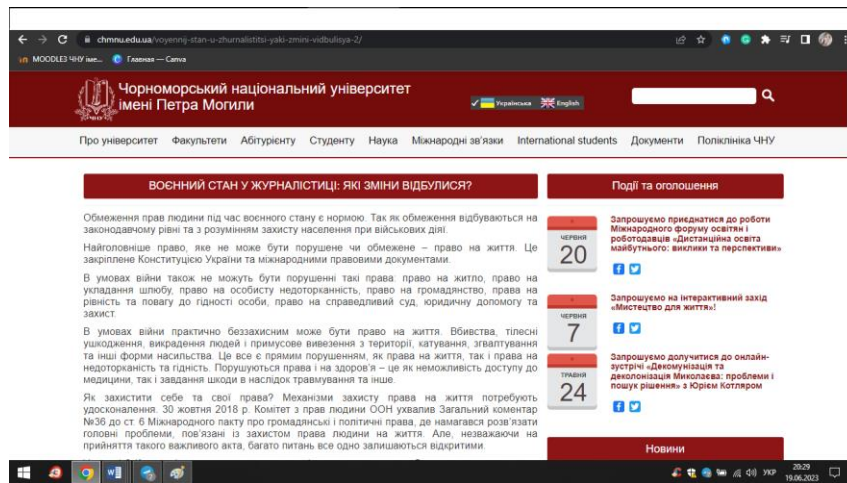
- В умовах окупації території питання юрисдикції;
- Під час збройного конфлікту перелік зобов'язань держави;
- В умовах невідкладності протидії терористичним актам, здійсненні спеціальних операцій, встановлюються межі необхідності застосування сили при правомірних воєнних діях;
- Особливості розслідування фактів позбавлення життя.

Підстава відступу від права на життя “через правомірні воєнні дії” ЄСПЛ жодного разу у своїй практиці не застосовував. Для визначення порушення права на життя у випадку тільки необхідного застосування сили, потрібно взяти до уваги такі елементи: розподіл сили застосування у конкретній ситуації та мети, до якої намагалас досягти держава, та постає питання, чи використала держава всі ризики під час використання сили, чи можливо було застосувати лнґші та безпечніші способи досягнення мети. Під час збройних конфліктів, обов'язком держави є захист права на життя і під час збройних конфліктів, та навіть не зважаючи на ті умови, які прописують міжнародні договори, а саме, дозволяють державам робити відступ від дотримання окремих норм під час надзвичайних ситуацій.

Права людини зберігають своє значення, так к у період війни Права людини і Європейська конвенція продовжують. Держави зобов'язані не порушувати права людини під час війни і збройного конфлікту. Кожна людина має можливість наполягати на тому, щоб її права дотримувалися і має можливість звертатися до Європейського суду з прав людини із заявою про можливе порушення державою її зобов'язань у контексті війни.

Тому, варто пам'ятати, що навіть в період воєнного стану людина має права. Але права можуть бути обмежені в певній мірі, якщо вони мають негативне значення та можуть зашкодити країні. Варто знати свої права в такий важкий час для держави та світу.

Посилання на опублікований матеріал: <https://chmnu.edu.ua/voyennij-stanu-zhurnalistitsi-yaki-zmini-vidbulisya-2/>

2.4 Психологічний стан кожного українця

Коже з нас проживатиме тривалий час колективну воєнну травму, ще з початку повномасштабного вторгнення.

В моєї знайомої загинув чоловік на війні, та дружина залишилась одна з трьома дітьми. Та, на жаль, таких історій дуже багато, за понад 9 років, які триває війна в Україні.

Лютого 2022 року розпочалося неоголошене повномасштабне вторгнення, яке охопило майже всю територію країни в призвело да значних присихічних навантажень на кожного громадянина.

Варто переглянути статистику населення країни з 24 лютого 2022 року по грудень 2022 року:

- 9 млн виїхали за кордон;
- 4,3 млн – внутрішніх переселенців;
- 650 тисяч – військових та добровольців;
- до 14 тис. загиблих військових станом на грудень 2022 року;
- 1,3 млн депортованих українців у РФ, з яких 151 тис. – діти;
- тисяча загиблих дітей;
- близько 16 тисяч людей зникли безвісти, з яких 2,4 тисячі українських військовослужбовців перебувають у полоні;

- заміновано 300 тисяч квадратних кілометрів територій України.

Та варто пам'ятати, що війна триває, та цифри змінюються кожного дня.

За кожної цифрою є людська історія. У когось трагічна, хтось зустрів своє кохання, у когось з'явилась дитина, історій багато. Український досвід дуже травматичний. Ми маємо тривалу війну на території своєї країни. Європейський континент не мав такого досвіду з Другої світової війни. За дослідженням Національного демократичного інституту 68% українців визнають найбільшою проблемою психологічне здоров'я, яке на 2-му місці після зниження доходів.

Які проблеми з психологічним станом українців ми зараз маємо:

1. Масовість. Нажаль, кожна українська родина постраждала від війни. Варто згадати цифри, які я навела вище. Чимало людей в Україні є свідками воєнних дій, як були під окупацією, пережити катування, поранення, гвалтування, полон, смерть близьких, а саме страшніше на власних очах.
2. Травматичний досвід. Наприклад, історіявід знайомого. Батько та син військові, син до повномасштабного вторгнення підписав контранкт, батько пішов на війну в перші дні вторгнення. Коли батько перебував на передовій, у сина була відпустка. Батько загинув під час штурму, син наразі звинувачує себе, що не був в зоні бойових дій, як його батько.
3. Дитячі травми. Малі діти відовляються говорити та показують ознаки імпульсивної агресії. Старші діти, підлітки стали більш замкнутими, мало спілкуються, занурені в гаджети.
4. Низький рівень психологічної культури у населення. В інших країнах світу практика з психологом чи психотерапевтом, стала буденістю, звичкою, в Україні такої культури не має. Для українці звернутися до професіонала психолога, щось принизливе та не зрозуміле. У нашому суспільстві досі існує багато фейків та стереотипів щодо психологів.

Люди соромляться відкриватися, гадають, що їх будуть засуджувати та сміятися.

5. Брак справжніх психотерапевтів, які вміють коректно працювати з воєнною травмою. Нестача підготовки таких фахівців, непідготовленість.
6. Брак тривалих програм відновлення для людей з травматичним довідом. Скільки сьогодні є історій про зґвалтування, катування, полон, всім цим людям потрібне відновлення свого стану, щоб розуміти як жити далі після таких подій.
7. Брак якісного обладнання та підходів до психодіагностики українців.
8. Неготовність суспільства, психологічної, медичної служби до повернення військових. Це є немало важливим фактором, те що рано чи пізно війна закінчиться, та військові повернуться до звичайного цивільного життя. Та нажаль з цим є проблеми, суспільство не знає як правильно себе поводити з такими людьми, не має поваги та обізнаності.
9. Українці на даний момент хоч і єдиний народ, але все одно є поділ на “свій/чужий” за мовною ознакою, між переселенцями та корінними мешканцями, людьми, що лишилися в Україні та ті, хто знаходиться за кордоном.
10. Дуже високі очікування на життя після перемоги. Та нажаль, чимало українців не розуміють, що за перемогою стоїть дуже великий шлях на відновлення країни, її стабілізацію, та повернення великих сум іншим країнам за допомогу. Перемога – це тільки початок, але найперший та важливий крок.

Як висновок, українці проживають далеко не найкращі часи, а навпаки дуже важкі. Психологічний стан українців дуже напружений, тому не варто

нехтувати допомогою сторонніх професіоналів. Звертайтеся до психологів, які Вам допоможуть прожити важкий період та порадять як рухатися далі по життю.

Посилання на опублікований матеріал: <https://chmnu.edu.ua/psihologichnij-stan-kozhnogo-ukrayintsya/>

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Українська English

Про університет Факультети Абітурієнту Студенту Наука Міжнародні зв'язки International students Документи Поліклініка ЧНУ

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАН КОЖНОГО УКРАЇНЦЯ

Колективну воєнну травму проживаємо ще тривалий час, з початку повномасштабного вторгнення.

У моєї знайомої загинув чоловік на війні, та дружина залишилась одна з трьома дітьми. Та нажаль, таких історій дуже багато, за понад 9 років, які триває війна в Україні.

З лютого 2022 року розпочалася повномасштабна війна, що охопила велику територію країни і призвела до значних психологічних навантажень на все суспільство.

Ось деякі цифри з офіційних джерел з 24 лютого 2022 року по грудень 2022 року:

- 8 млн виїхали за кордон;
- 5,3 млн – внутрішніх переселенців;
- 700 тисяч – військових та добровольців;
- до 13 тис. загиблих військових станом на грудень 2022 року;
- 1,2 млн депортованих українців у РФ, з яких 150 тис. – діти;
- півтисячі загиблих дітей;
- близько 15 тисяч людей зникли безвісти, з яких 3,4 тисячі українських військовослужбовців перебувають у полоні;
- в Україні пошкоджено або зруйновано майже 18 тисяч багатоповерхівок, 135 тисяч приватних будинків, 3 тисячі шкіл і дитсадків, понад 1,5 тисячі лікарень;
- заміновано 200 тисяч квадратних кілометрів території України.

Події та оголошення

Запрошуємо приєднатися до роботи Міжнародного форуму освітян і роботодавців «Дистанційна освіта майбутнього: виклики та перспективи»

Запрошуємо на інтерактивний захід «Мистецтво для життя!»

Запрошуємо долучитися до онлайн-зустрічі «Декомунізація та деколонізація Миколаєва: проблеми і пошук рішення» з Юрієм Котляром

Новини

2.5. Зруйноване житло – зруйноване життя. Що робити якщо Ви втратили дім?

Велика кількість випадків, історій про влучення снарядів в житлові будинки. Коли люди відпочивали, чи з самого рання. Одна секунда і ти залишився без житла.

Першою вашою реакцією буде шок і втрата відчуття реальності. Але від вас залежить швидко прийти до тями, і зрозуміти найголовніше, що ви вижили.

Найголовніше – ви живі. Першим кроком ви маєте знайти прихисток та засоби для існування. Більшість місцевих адміністрацій вже підготовлен до таких можливих ситуацій та мають свої алгоритми дій.

Найпершим вашим кроком буде – це зв'язок з місцевими органами влади та розв'яжіть найнагальніші питання: поселення, медична допомога, отримання засобів для існування. Береться до уваги також і про гроші, інколи це можливо. Але головне – забезпечте собі та своїй сім'ї прихисток на перший час. Це дасть можливість діяти далі.

Якщо у вашому населеному пункті є знайомі чи родичі, на перший час вони зможуть вас прихистити.

Наступним кроком буде – фіксація факту знищення чи пошкодження майна. Адже ми живемо в правовій державі, тому без необхідних мінімальних юридичних дій ніяк не обійтися. Так передбачено законом.

Варто зафіксувати факт знищення чи пошкодження майна та розмір збитків.

Крок який потрібно виконати – це виклик представників ДСНС та правоохоронців, які складуть відповідні документи.

Гадаю, що всі бачили як поліція складає протокол, це не тому що вони так хочуть чи це їх забаганка, це по-перше – докази для міжнародного суду над росією, а по-друге, необхідна процедура задля отримання компенсації за пошкодження чи втрату житла.

Представники ДСНС та Національної поліції задокументують сам факт руйнування та складуть відповідний акт. Вам необхідно отримати його копію та зберігати для подальших дій.

Також не мало важливим фактором, вам слід все пофотографувати, всі руйнування, або зняти відео з різних ракурсів. Варто також на фото вказувати дату та місце зйомки. Важливо не кількість фото, а особливості місцевості, до яких можна зробити прив'язку, та потрібне чітке розуміння масштабу руйнування.

Як варіант, візьміть з собою свідків та складіть з ними акт про руйнування, це ожуть бути ваші сусіди. Це не буде зайвим, та якщо вам скажуть, що потрібен такий акт то він буде вже у вас на руках і компенсацію ви зможете отримати швидше.

Як вище вказувалося, ми живемо в правовійдержаві, тому нам потрібен документ підтверджений факт володіння майном.

Набір доказів, які повинні бути при вас:

- Угоди про купівлю-продаж нерухомості;
- Свідоцтво про право власності на нерухомість;
- Свідоцтво про право на спадщину;
- Договір дарування;
- Державний акт на земельну ділянку;
- Витяг з реєстрів прав на нерухоме майно та технічний паспорт.

Весь вищезазначений список має бути у вас на руках, тому найперше це врятуйте документи, якщо є така можливість. Як варіант, на випадок надзвичайної ситуації, зробіть копії та зберігайте в іншому місці.

Тому, варто пам'ятати, важливі документи потрібно зберігати в одному місці з легким доступом. Якщо ваш будинок зруйнували потрібно все фіксувати та вікликати ДСНС. В країні багато випадків, що влада відновлювала та

допомагала в отриманні житла, а також є волонтери та просто не байдужі люди, які допоможуть.

Посилання на опублікований матеріал: <https://chmnu.edu.ua/zrujnovane-zhitlo-zrujnovane-zhittya-shho-robity-yakshho-vi-vtratali-dim/>

2.6. Жорстокості російської армії: правила в журналістиці для оприлюднення

Російська армія та український народ – ворожнеча. Велика кількість вбивств літніх людей, дітей, подружніх молодих пар та всього народу. Вбивства, насилля, катування та інші тортури, які пережили та переживають українці.

«На жаль, це все реалії сьогодення українського народу. Пресслужба Офісу генпрокурора повідомляє:”Станом на ранок 14 травня 2023 року понад 1452 дитини постраждали в Україні внаслідок повномасштабної збройної агресії РФ. За офіційною інформацією ювенальних прокурорів, 481 дитина загинула, та понад 971 отримали поранення різного ступення важкості.”» [23].

Головнокомандувач ЗСУ Валерій Залужний 3 березня 2022 року затвердив правила роботи журналістів та журналісток, які стосуються періоду воєнного стану в Україні. Видав Наказ, який визначає перелік інформації, яку

не можна розголошувати, а також встановлення порядку роботи журналістів в зоні бойових дій та урегулював порядок акредитації представників ЗМІ.

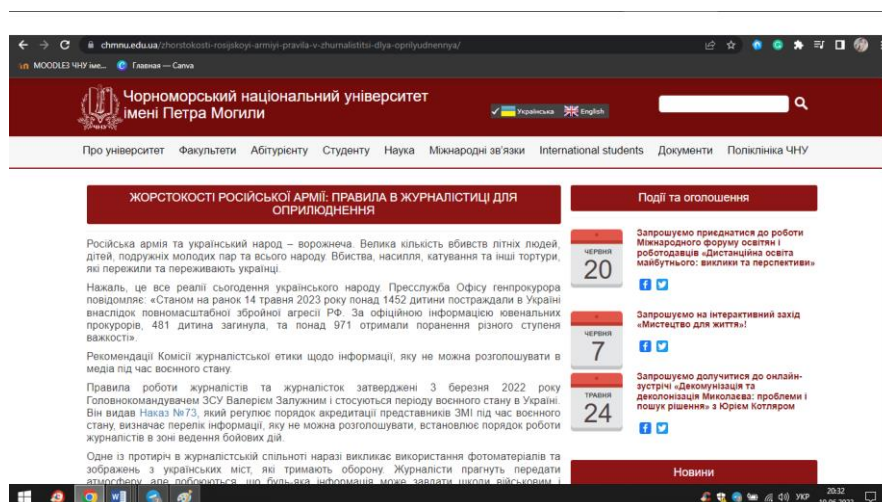
Однією делемою на даний момент у журналістів та фотоматеріали та зобраення міст, які тримають оборону, які прагнуть передати атмосферу, але побоюються, що ця інформація тою чи іншою мірою зашкодити цивільним та військовим.

Тому варто керуватися такими підставами для роботи журналістів:

1. У Наказі, який був згаданий вище, до переліку інформації, яка заборонена для розголошення входить, інформація щодо системи охорони та оборони військових об'єктів, озброєння та переміщення військової техніки. Та є уточнення, не йдеться про ті об'єкти які є видимими вбо очевидно виражені;
2. Якщо показуєте руйнування, то тільки крупним планом, без деталей, які могли б допомогти визначити місце розташування руйнувань;
3. Також, як уточнення, потрібно фотографувати, так що все зруйноване, щоб ворог не завдав повторного удару по тих самих координатах, і ви не стали корегвальником вогню;
4. Якщо для своїх матеріалів берете інформацію з інтернета, то завжди перевіряйте достовірність інформації, та переконайтесь, що фото або відео взяті з того місця, про яке йде мова;
5. Недопустимо оголошувати точну адресу, куди поцілили під час обстрілу;
6. Та допустимо в передачі інформації, якщо руйнування зазнали дитсадки, лікарні, школи, телевежі, пологові будинки. Такі руйнування будуть точно показувати страшні злочини Росії, та будуть доказами на суді. Щоб світ бачив хто такі вони насправді.

Отже, журналісти повинні завжди забезпечувати баланс між суспільним інтересом щодо повної і точної інформації та потребою бути співчутливими. Завжди слід поважати недоторканність приватного життя і гідність мертвих. Варто також уникати необґрунтованого показу крупним планом облич і серйозних травм, або інших матеріалів, пов'язаних з насиллям.

Посилання на опублікований матеріал: <https://chmnu.edu.ua/zhorstokosti-rosijskoyi-armiyi-pravila-v-zhurnalistitsi-dlya-oprilyudnennya/>

2.7. Жорстокі фото/відео загиблих людей: чи гуманно зі сторони етики робити такі публікації?

Повномасштабне вторгнення на територію України почалося 24.02.2022 року. Кожного дня гинуть прості громадяни країни, а також військові, які відважно захищають кордони держави. Вбивства, катування, гвалтування та інші жахливі вчинки російської армії. Все це сьогоднішня українців.

З початком вторгнення журналісти зіштовхнулися з дилемою. Чи буде коректно публікувати фото/відео матеріали жорстокого характеру, чи не нашкодить це людям з слабкою психікою? Та як правильно показувати всі жахіття російської армії.

Юристи зазначили, що існує покарання за виготовлення та розповсюдження творів, що підносять культ насилля і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість.

Що під висловом “культ насильства та жорстокості” передбачає? Це надмірне звеличення творів, у яких вихваляються, видаються за норму поведунки застосування грубої сили. Наприклад, це можна було прослідкувати на початку вторгнення, коли почалися створюватися різні пабліки в телеграм-каналах, з жорстокими фото вбитих російських окупантів.

Поділяється за такими критеріями:

1. Присутність прямих закликів, в будь якій формі, до жорстокості та насильства;
2. Звукозаписи, кіно-відеопродукція, та інші види запису зображення;
3. Сюжет твору, що насичений великою кількістю сцен насильства.

Варто зауважити, що такого виду інформація, вона не закликає до осоду, а навпаки спонукає до наслідування.

«Показ (опис) в натуралістичній формі нанесення фізичних пошкоджень людському тілу та будь-якій живій істоті (різані та вогнепальні рани, відтинання органів або частин тіла тощо)», – йдеться в рекомендаціях Нацкомісії із захисту суспільної моралі.

Оскільки Нацкомісії вже не існує, а альтернативного органу не має, то не має контролю на оприлюднення такого роду інформації. І не має кому робити висновки, чи підпадає дана інформація під визначення “культ насилля і жорстокості”

Однак вони впевнені, в чесності та відповідальності журналістів перед своєю аудиторією та за дотримання морально-етичних норм. Тому, на мою думку, все ж таки варто утриматися від контенту даного характеру.

Тому, варто корегувати та слідкувати за матеріалами, які мають публікувати. Журналіст це людина, яка передає інформацію до народу, і тому важливо обдумати та керуватися журналістською етикою, задля того, щоб не завдати шкоду людям зі слабою психікою.

2.8. Особисті почуття: 24 лютого 4:30 ранку

Паніка, не розуміння, заспокійливе, тривожний рюкзак, збір документі, дорога, невідомість... Ось такий, приблизно в мене був спектр емоцій та почуттів під час початку повномасштабного вторгнення.

23 лютого. Вечір. Готуюсь до сну тому, що зранку потрібно прокидатися на роботу. Я, на диво, досить швидко заснула, але о 4:30 я різно піднімаюсь з ліжка, тому що чую дуже гучні вибухи, звуки вертольотів, які літали дуже низько та по декілька разів. Перша думка, що відбувається, що за шум. Відкриваю стрічку новин і бачу тільки одні зголовки – “Вибухи на Кульбакінському аеропорті”, “Повномасштабне вторгнення росії”, “Вибухи в Києві, Львові, Одесі, Харкові та інших містах”. Особисто в мене перша емоція, неприйняття та я не могла повірити, що все це правда.

Одразу прокинулася та ввімкнула новини на телевізорі. Та за рекомендацією почала збирати валізу з речами першої необхідності та документи. Розумію, що в місті залишатися небезпечно тому, що ти не розумієш, чи прилетить ракета в твій дім чи далі полетить, гарантій не було ні де. Тому з сім'єю вирішити в той же день виїхати з міста, в село за 300 км від Миколаєва.

В такі моменти ти найперше починаєш ще більше цінувати сім'ю, та згадуєш людей з якими не спілкувалися досить довго. І ти не знаєш, що буде завтра, живеш одним днем. Особисто я написала всім подругам, знайомим, рідним, щоб дізнатися як вони і чи все гаразд з ними.

Хто б скільки не говорив, що війна це похмуро, це смерть та біль, повністю згодна з цими словами, але життя продовжується, і як би не звучало люди ‘звикають’ до війни. Адаптуються під сьогоднішні умови. Хтось одружився, хтось народив дитину, хтось після довгих років мовчання та не спілкування почали з чистого аркуша.

Поділюся своєю історією, як я під час війни познайомилася зі своїм теперішнім чоловіком. Ми також раніше спілкувалися, але не так тісно, 24 лютого я написала, щоб запитати як він і чи все гаразд, так як знала, що він військовий. Наше спілкування закрутилося та вийшло на зовсім інший рівень.

Тому, в кожного своя історія. Є і хороші, є і трагічні події в житті кожної людини. Та варто завжди пам’ятати, щоб не трапалося сім’я завжди повинна бути на першому місці.

2.9. Як українці “адаптувалися” до війни?

Повномасштабне вторгнення змінило кожного з нас. Ми вже не будемо тими людьми, якими ми були до 24.02. В кожного з нас змінилося мислення та сформувалося чітке розуміння, що робити в екстрених ситуаціях.

З початком воєнних дій українці боялися, не розуміли, що буде далі, як уберегти себе. Зараз наш народ як одне ціле бореться і допомагає армії та країні. Хто як може: хтось веде та відкриває бізнес навіть у такий нестабільний час задля підняття нашої економіки та допомоги нашим військовим, хтось пішов до армії та захищає країну на передовій, хтось допомагає іншим як волонтер.

Варто звернутися до цифр, щоб більш чітко зрозуміти ситуацію.

Опитування соціальної групи “Рейтинг”:

- Українці віком від 18 до 50 років у яких активна життєва позиція не відчуються агресії, песимізму, розпачу(48%). Більшість з них має роботу.
- Громадянини які мають активну життєву позицію, 43 % складають жінки, а 52% - чоловіки.
- Молоді люди віком до 35 років (53%) та особи середнього віку (50%). упевнені у власних силах під час подолання життєвих труднощівІз загальної кількості громадян, які мають активну життєву позицію, 43% складають жінки, а 52% – чоловіки. На це безперечно впливає наявність зайнятості в умовах воєнного стану – дистанційної (66%) або ж повноцінної (60%).
- Хоча 18% опитаних українців перебувають десь посередині між активною та пасивною життєвою позицією.

Спочатку у всіх спрацювала реакція захисту: спочатку заперечення, а далі – поступова адаптація до нової реалії. Павло Дзіковський цитує відомого психотерапевта Віктора Франкла: «Першими гинуть ті, хто вірить, що все якнайшвидше закінчиться, далі гинуть ті, хто взагалі не вірив, що це коли-небудь скінчиться, а виживають лише, ті хто приймає цю реальність такою, якою вона є, і адаптуються до цих подій».

Хтось справляється самотужки, хтось звертається до спеціалістів. Кожний по-своєму проходить етап проживання травм. Навіть якщо ви фізично не постраждали, ваш будинок цілий, але ви опинились у новій країні — з психікою доведеться попрацювати. Бо буде сум, почуття “провини вцілілого”, злість, образи та інші емоції, які не варто тримати в собі, а екологічно з ними справлятися.

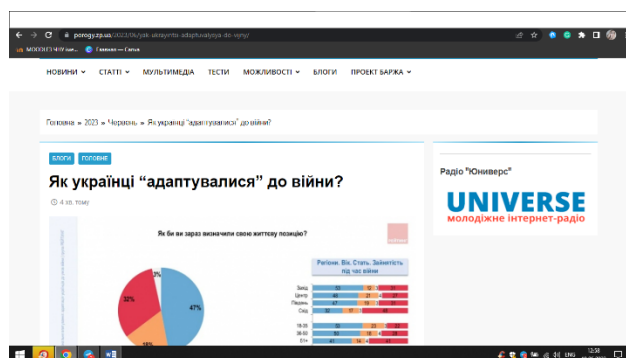
Невизначеність у житті є завжди. Але в мирний час ми можемо розраховувати на завтра та будувати плани, у воєнний час, нажаль, це ми не можемо собі дозволити, бо завжди присутнє почуття невизначеності.

А саме це почуття викликає велику тривогу. Бо ти не впевнений в наступному дні. Усі емоції зараз нагнітені, тому варто їх всі пропрацювати, бажано звісно з професіоналом, виговорювати свої переживання, почуття. Якщо довго блокувати негативні емоції, це дасть збій всьому організму.

Вплив війни на психічне здоров'я українців колосальний. Міністр здоров'я України Віктор Ляшко повідомляє: “Щонайменше кожна п'ята людина буде мати негативні наслідки для психічного здоров'я, а кожна десята відчує ці наслідки на рівні середньої тяжкості або важкої хвороби”.

Варто продовжувати жити та не забувати, якою ціною ми вільно пересуваємося країною та можемо працювати, радіти життю. Віддячуймо маленькими чи великими справами військовим за їхню велику роботу!

Посилання на публікацію: <https://porogy.zp.ua/2023/06/yak-ukrayintsi-adaptuvalysya-do-vijny/>

2.10. Нас не перемогти, або Про єдність українців

Українці дивовижний народ. Напевно такого чи навіть схожого немає і не буде. Бо тільки українці можуть у важку годину шукати позитив та підтримувати не тільки себе самих, а й тих, хто поряд.

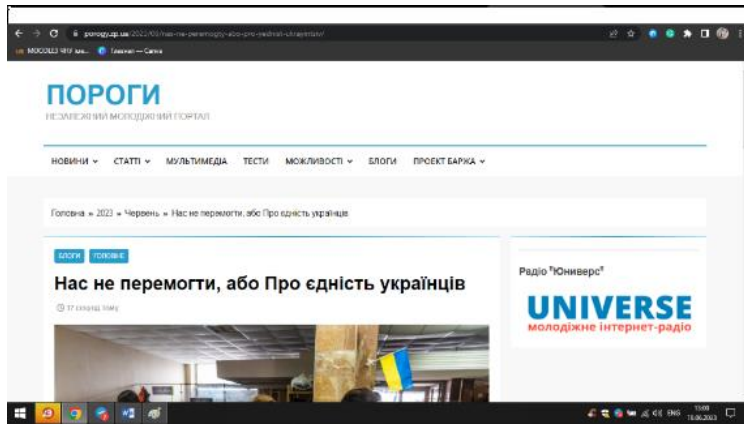
Як кажуть, горе єднає. І це справді так. На мою думку, українці ніколи ще не були такі дружні та єдині, як тепер. Кожен з нас працює на перемогу та шукає будь-який спосіб допомогти постраждалим або військовим.

У відеозверненні з нагоди Дня Гідності та Свободи Президент України заявив, що не втратили гідності, достойно себе вести в такий важкий час для країни та показали, що таке командна робота. Ми всі можемо залишитися без будинка, грошей, роботи, але без волі – нізащо. Це залишається незмінним.

Володимир Зеленський зазначив, що як швидко настане перемога залежить від темпів звільнення деокупованих територій. Алев головному аспекті, ми вже перемогли ми об'єдналися та стали одним механізмом. Тому якщо проводити ще і фізичну деокупацію, то це буде не лише териретичною перемогою, а реальною.

Війна справді показала сутність кожного з нас, вона зірвала маски. Якщо задуматися, скількох знайомих давніх ви втратили та скільки знайли нових? Війна навчила нас бачити кому насправді не байдуже. Та забрала з наших життєвих шляхів людей яким з нам не по дорозі, та міцно об'єднала в роботі для нашої України.

Посилання на опублікований матеріал:
<https://porogy.zp.ua/2023/06/nas-ne-peremogty-abo-pro-yednist-ukrayintsiv/>

ВИСНОВКИ

Журналістика зазнала значного впливу на свою роботу під час воєнного стану. В цій сфері з'явилася низка обмежень по публікації інформації, яка доступна для публікації, яка заборонена, а яка потрібна щоб правильно піднесена. Такими питаннями журналісти найчастіше задаються: Поширення інформації з обмеженим доступом: якою буде відповідальність?, Фото з сценами насильства: дух часу чи порушення закону?, Пошуки зниклого військового: чи варто публікувати?, Зруйнована інфраструктура: коли можна публікувати фото?, Свідки воєнних злочинів і персональні дані, Фото в медіа: авторські права, фото дітей та посадовців, Авторське право чи суспільна важливість: що переважить?, та інші питання.

Якщо коротко про дотримання журналістських стандартів.

“Стандарт балансу думок. Головною причиною порушення балансу в проаналізованих матеріалах можна вважати те, що медіа передруковували офіційні пресрелізи органів влади без критичного аналізу та власного збору інформації про події чи коментарів учасників подій. Найчастіше стандарт балансу у досліджених матеріалах було порушено на сайтах: Вести — 50% незбалансованих матеріалів, Перший незалежний — 46.5%, Цензор — 40%.” [2].

Стандарт достовірності. Дотримання стандарту достовірності бракувало у новинах, дотичних до права на свободу віросповідання (дотримано в 65.7% новин цієї категорії). Виявлені порушення стандарту достовірності були хаотичні і переважно викликані недостатньо відповідальним ставленням журналістів до роботи з джерелами інформації.

«Стандарт відокремлення фактів від коментарів. Цей стандарт частіше був порушений у матеріалах, дотичних до презумпції невинуватості. Його дотримано

лише у 58% матеріалів на цю тему. А в новинах, у яких було виявлено сексизм, лише у 8% матеріалів дотримано цей стандарт. Найбільший рівень порушень стандарту відокремлення фактів від коментарів виявлено на таблоїдних сайтах — Політека, 24 канал, ТСН, УНІАН» [2].

Мова ворожнечі. Ймовірною причиною вживання мови ворожнечі є низький рівень розуміння того, як правильно висвітлювати чутливі категорії населення. Окремі приклади новин стосувалися бездомних, підлітків, а також українців («заробітчани») за кордоном. В проаналізованих публікаціях виявлені поодинокі згадки про ромів з мовою ворожнечі, трансгендерних людей, бездомних та людей у стані алкогольного сп'яніння.

Коментарі героїв публікацій та експертів. Загалом, герої публікацій зазвичай були об'єктами публікацій, аніж суб'єктами з позицією, яка висвітлена в матеріалі. Медіа практично не зверталися по коментарі до експертів — лише 2% матеріалів містили експертні коментарі. Емоційне забарвлення новин. Емоційне забарвлення новин, дотичних до проаналізованих прав людини, залежало від тематики. Переважно негативне забарвлення мали новини на теми, дотичні до презумпції невинуватості: новини про вчинення злочинів та їхнє розслідування. Натомість майже винятково позитивну конотацію мали новини, в яких було виявлено сексизм. Водночас вони також містили ознаки об'єктивації, оскільки представляють жінок виключно як об'єктів візуального задоволення.

Друга частина роботи складається з 10 статей, та теми які охоплюють мету роботи. Теми статей: “Життя до та після: права і свободи громадянина у період воєнного стану”, “Воєнний стан у журналістиці: які зміни відбулися?”, “Як захистити свої права під час воєнного стану?”, “Психологічний стан кожного українця”, “Що роботи якщо Ви втратили дім”, “Правила в журналістиці для оприлюднення жорстокості російської армії”, “Жорстокі фото/відео загиблих

людей: чи гуманно із сторони етики робити такі публікації?”, “Особисті почуття: 24 лютого 4:30 ранку”, “Як українці “адаптувалися” до війни?”, ”Нас не перемогти, або Про єдність українців”. В данних статтях можна прослідкувати як і дослідження були проведені/використанні, так і власні враження та думки, з приводу цієї теми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Буроменський М., Штурхецький С., Білз Е. Журналістика в умовах конфлікту: передовий досвід та рекомендації : Посібник рекомендацій для працівників ЗМІ. Київ : «Компанія ВАІТЕ», 2016. 118 с.
2. Війна очима ТСН / за ред. О. Кашпор. Київ : Основи, 2015. 224 с.
3. Занфірова Т. Забезпечення принципу свободи пресі в умовах воєнного стану. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 4. С. 77–80.
4. Заява Верховної Ради України «Про вчинення Російською Федерацією геноциду в Україні» від 14 квітня 2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2188-20#Text>.
5. Іванова О. А., Червінчук А. О. Сучасна українська воєнна документалістика: автор та авторська стратегія. Scientific developments of European countries in the area of philological researches: Collective monograph. Riga : Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2020. С. 221–237.
6. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р
7. Конституція України від 28 червня 1996 року. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30.
8. Кравчук С. Особливості роботи тележурналіста при висвітленні екстремальних ситуацій (на прикладі інформаційної агенції Reuters). – Київ, 2007.
9. Кучук А.М. Теоретичні основи правового поліцентризму : монографія. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2017. 312 с.
10. Кучук А.М. Теорія держави і права. Частина 1. Теорія держави : навчально-методичний посібник. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 112 с.

- 11.Мандзій С. В. Поняття «внутрішньо переміщена особа»: дискусійні питання визначення у законодавстві України. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2021. № 3. С. 79-83
- 12.Наливайко Л. Р. Внутрішньо переміщені особи: визначення поняття. *Право і суспільство*. 2018. № 1. С. 26-30.
- 13.Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 1. Ст. 1.
- 14.Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 травня 2015 року. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 28. Ст. 250.
- 15.Перспективні напрямки дослідження українського медійного контенту: фундаментальні та прикладні аспекти : матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції; наук. ред. В. Різун; упоряд. Т. Скотникова, А. Волобуєва. Київ : Інститут журналістики. 2016, 328 с
- 16.Сергацкова Е., Чапай А., Максаков В. Война на три букви. Харків : Фолио, 2015. 382 .
- 17.Скорик М. Прес-конференція 1 листопада 2007 року голови Київської незалежної медіапрофспілки:
- 18.Толубко В., Бут Ю., Косевцов В. Основні закономірності сучасних локальних війн та збройних конфліктів. – Київ, НАОУ, 2002. – 6-7 стор.
- 19.Сокурєнко В.В. Права людини як фундаментальна цінність. Національні та міжнародні механізми захисту прав людини. Харків, 2016. С. 7–9.
- 20.Соколова К. О. Соціальна журналістика в Україні та світі: Розуміння, суперечності, результати/ Перспективні напрямки дослідження українського медійного контенту: фундаментальні та прикладні аспекти : матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції; наук. ред. В. Різун; упоряд. Т. Скотникова, А. Волобуєва. Київ : Інститут журналістики. 2016, 328 с

21. Соколова К. Концепт співучасті у соціальній журналістиці. Журналістика співучасті.
22. Кравчук С. Особливості роботи тележурналіста при висвітленні екстремальних ситуацій (на прикладі інформаційної агенції Reuters). – Київ, 2007.
23. <https://life.pravda.com.ua/society/2022/03/23/247941/>
24. Татаренко Г., Арсентьєва О. Окремі аспекти реалізації конституційного права на освіту в умовах збройного конфлікту. Збірник матеріалів І Маріупольського конституційного форуму «Людська гідність та забезпечення прав людини в умовах суспільних трансформацій». Київ : Ваіте, 2021. С. 118–126.
25. <https://cje.org.ua/statements/rekomendatsii-komisii-z-zhurnalistiskoi-etyky-shchodo-informatsii-iaku-ne-mozhna-rozgholoshuvaty-v-media-pid-chas-voiennoho-stanu/>
26. Циба Я. В. Медіатизація життя переселенців у регіональній пресі на прикладі видання «Молодий буковинець» за 2014–2016 роки. *Обрії друкарства*. 2018. № 1. С. 191–198

ДОДАТКИ

Додаток А

Фото до статті “Життя до та після: права та свободи громадянинау період воєнного стану”

Рис. 2.1

Додаток Б

Фото до статті “Воєнний стан у журналістиці: які зміни відбулися?”

Рис.2.2

Додаток В

Фото до статті “Як захистити свої права під час воєнного стану?”

ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ

ГРОМАДЯН ПІД ЧАС ДІЇ РЕЖИМУ

ВОЄННОГО СТАНУ

Під час дії режиму воєнного стану можуть бути обмежені деякі громадянські права та свободи, а саме:

 <p>Право на недоторканність житла</p>	 <p>Право на свободу релігійних переконань</p>
 <p>Право на референдуми</p>	 <p>Право на мирні зібрання</p>
 <p>Право на свободу думки та слова, вільне вираження своїх поглядів</p>	 <p>Право на таємницю листування, телефонних розмов, іншої кореспонденції</p>
 <p>Право на невтручання в особисте та сімейне життя, збирання та поширення конфіденційної інформації</p>	 <p>Введення воєнного стану не може бути підставою для застосування тортур, жорстокого чи принижуючого людську гідність</p>

Які саме зміни передбачає воєнний стан?

<div style="text-align: center; margin-bottom: 10px;"> </div> <p>Можливість запровадження трудової повинності.</p> <p>Короткостроковий трудовий обов'язок з метою виконання робіт, які мають оборонний характер. Трудова повинність не потребує згоди тієї особи, до якої така повинність застосовується.</p> <p>Залучення до суспільно корисних робіт-роботи які мають оборонний характер, направлені на задоволення потреб ВСУ та сил цивільного захисту, забезпечення функціонування національної економіки та життєзабезпечення населення.</p>	<div style="text-align: center; margin-bottom: 10px;"> </div> <p>Примусове відчуження майна, яке перебуває у приватній або комунальній власності для використання його в умовах правового режиму воєнного стану за умов попереднього або наступного відшкодування його вартості.</p> <div style="text-align: center; margin-bottom: 10px;"> </div> <p>Під час дії режиму воєнного стану забороняється проведення виборів Президента України, вибори до Верховної Ради та органів місцевого самоврядування.</p>
--	--

Не можуть залучатись до суспільних робіт:

- Діти віком до 15 років.
- Вагітні жінки у разі, якщо виконання робіт може вплинути на стан їх здоров'я.
- Жінки, які мають дітей віком до 3 років.

Більш детальну інформацію шукайте на нашому сайті: vpl.com.ua

Рис. 2.3

Додаток Г

Фото до статті “Як захистити свої права під час воєнного стану?”

Рис.2.4

Додаток Г
Фото до статті “Що робити якщо Ви втратили дім?”

Рис. 2.5

Додаток Д
Фото до статті “Правила в журналістиці для оприлюднення
жестокості російської армії”

Рис.2.6

Додаток Е

Фото до статті “Жорстокі фото/відео загиблих людей: чи гуманно зі сторони етики робити такі публікації?”

Рис.2.7

Додаток Є

Фото до статті “Особисті почуття 24 лютого 4:30 ранку”

Рис.2.8

Додаток Ж

Фото до статті “Як українці “адаптувалися” до війни”?

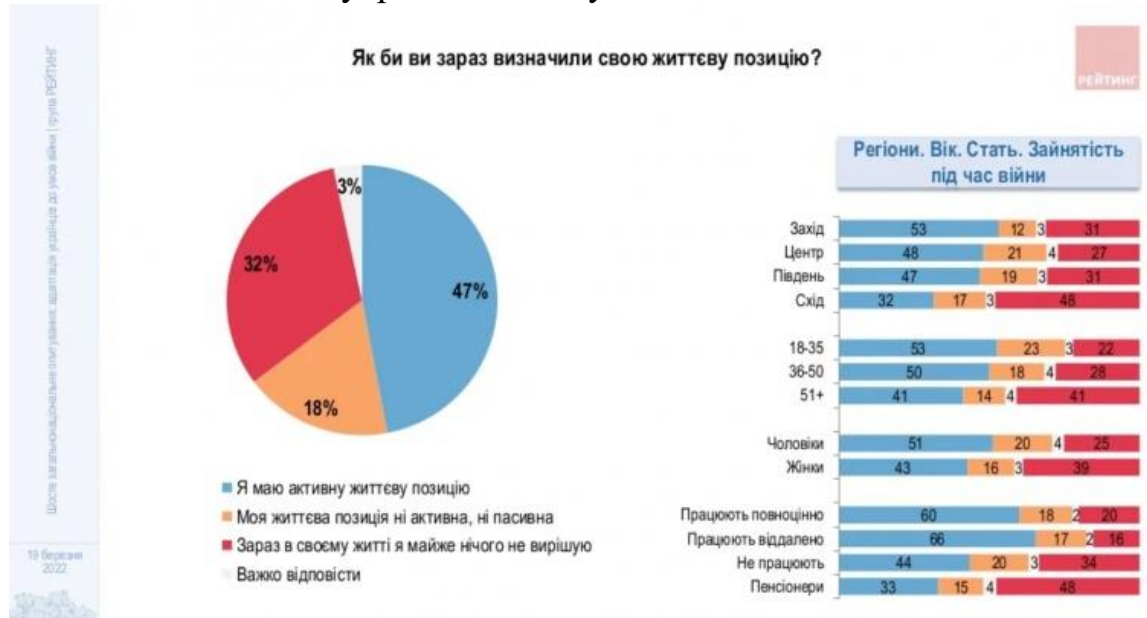

Рис. 2.9

Додаток 3

Фото до статті “Нас не перемогти? Об’єднаність українців”

Рис. 2.10